

4. Post annos ab Arelatenſi Concilio undecim devolutos, Nicenum Concilium canon. 19. cum de ſolis Paulianis ad orthodoxam fidem converſis, decernat eſſe iterum baptizandos, ſatis inſinuat eos qui apud reliquas ſectas baptiſmum ſuſceperint, nullatenus eſſe rebaptizandos. Ideoque Hieronymus adverſus Luciferianos diſerte ſcribit: *Synodus quoque Nicæna omnes hereticos ſuſcepit, exceptis Pauli Samofateni diſcipulis.*

5. His ita conſtitutis mirari ſubit, poſt Stephani Pontificis decretum, poſt Dionyſii & Firmiliani palinodiam ac reſiſcentiam, poſt definitiones Conciliorum primum Arelatenſis, deinde Nicæni, aliquos ex ſanctiſſimis Episcopis & primariis ſanctæ Eccleſiæ Doctõribus conſtanter aſeruiſſe, Baptizandos denuo eſſe hereticos ad Eccleſiam revertentes, ſi fuerant ab hereticis baptizati. Baſilius Magnus, qui eandem Cæſarea Cappadocum rexit Eccleſiam, quam reſerat pridem Firmilianus, in prima illa epiſtola ad Amphiloſium, quam omnes propemodum Orientis Eccleſiæ, ut normam Eccleſiaſticæ diſciplinæ complexæ ſunt, videtur antiquiori illi Firmiliani ſenſui vult inter hereticos, & ſchismaticos, qui illaſa fide ſeipſos ab Eccleſiæ unitate ſeſunxere, quales ibidem proponit Catharos, id eſt Novatianos: atque eoſdem de ſchismate reſilientes docet ſine novo Baptiſmo admittendos, ſi olim fuerant intra Eccleſiam ſacro fonte abluti: ſed eoſdem tamen, ſi in ſchismate baptizati fuerint, cenſet eſſe in Eccleſia ad quam redeunt iterum baptizandos, quia baptiſmum priorem ab illis extra Eccleſiam ſuſceptum pro nullo haberet. Id tamen expreſſe proteſtatur, ſe non ita proprio ſenſu adblaudiri, ut ſi qua vigeat in quibuſdam Eccleſiis contraria diſciplina vel conſuetudo, eam convellere velit. Quæ ſane fuit olim Cypriani & conſentientium Cypriano Præfulum Africanorum proteſtatio. At vero quocumque ab hereticis baptizatos, qui deinde ab heretica pravitate abſcedunt, erroremque priſtinum abjurant, declarat Baſilius eſſe novo baptiſmo iniciandos, cunctos quidem communiter, ſed eos maxime qui circa divina Trinitatis perſonas erraverunt, quales dicit eſſe Peperianos, hoc eſt Montaniſtas. Ejuſmodi namque cenſet tres Perſonas perperam pronunciaſſe, cum reipſa non in Spiritu ſancto, qui verus eſt Deus, ſed in Montano, quem depravata mente paraſcletum credebant, abluti eſſent. Atque ibidem miratur Dionyſium Peperianos Eccleſiæ reconciliatos conſueviſſe ſine novo baptiſmo recipere. Qui locus Baſilii certam fidem facit, Dionyſium placitis tandem Stephani Papæ acquieſciſſe.

6. Neque vero de Baſilio tantum, ſed de Athanaſio quoque cauſa ſubest admirandi, qui cum Nicæno Concilio interfuſiſſet, parum veriſimile eſt ejuſ ignoreſſe decretum, ut excluſo duntaxat Paulianistarum Baptiſmo, ceteri ad Eccleſiam redeuntibus citra novum baptiſmum reciperentur, Cathari ſcilicet, Arianique, quorum occasione celebrabatur hæc Nicæna Synodus: Catharos autem, id eſt Novatianos, iniciari nemo poteſt fuiſſe non ſolum ſchismaticos, ſed pariter hereticos, utpote negantes ullam eſſe in Eccleſia poteſtatem lapſos quantumvis pœnitentes reconciliandi. Sed ipſum audiamus Athanaſium, in medio tertii contra Arianos orationis, ita loquentem: *Ariani in periculum veniunt ne amittant integritatem myſterii: loquor autem de baptiſmate. Si enim in nomine Patris & Filii datur perſectio plenaque initiatio, Patrem autem verum illi non pronunciant, eo quod negent aliquid ex ipſius ſubſtantia exiſtere, negant quoque verum Filium, aliumque ex non entibus ſibi commiſcentes in baptiſmate proferunt. Qui quaſo igitur non fuerit vanum ac inutile baptiſma, quod ab illis datur, cum illud non niſi ſpecies ſit ac ſimulacrum inane, ipſique ea re nihil ſolida opis aſſerant ad pietatem? Non enim in Patre & Filio baptiſma tribuunt Ariani, ſed in creatore & creatura, in factore & fabrica. Sicut igitur creatura diverſum quiddam eſt a Filio, ita diverſum quiddam a vero baptiſmate eſt, quod ab illis exiſtimatur dari, tametsi nomen Patris & Filii, quia illa in Scripturis videntur, ſimulant ſe nominare; ſed qui nomen exprimit & rectam fidem habet. Ideoque Salvator noſter non quovis modo baptizandum præcepit, ſed primum dicit: docere, ac deinde, baptizate in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, ut ex doctrina recta fides oriretur, & cum fide integra baptiſmatis initiatio perſiceretur. Certa etiam alia hereses, eæque etiam numero non exigua, nomine tenus ritum iſtum pronunciant, ſed non recte ſentientes ut dictum eſt, neque ſanam fidem retinentes, inutilem retinent aquam quam imperant, nimirum & religione deſtitutam: adeo ut qui ab illis aſperguntur, ſordescant potius prava religione, quam redimantur. Ita quoque & ethnici, quamvis Deum in ore habeant, impietatis crimini ſubjiciuntur, eo quod verum Deum non agnoſcant Patrem Domini noſtri Jeſu*

Chriſti. Idem quoque Manichæi, Phryges, ac diſcipuli Samofatenſis nomina ipſa pronunciantes, nihilominus ſunt heretici. Itaque deinceps & reliqui qui cum Ario ſentiant, etiamſi recipient ſcripta, proloquanturque ipſa nomina, fruſtrantur, illudſque illis qui ab ipſis baptiſma ſuſcipiunt; homines nimirum improbioreſ, quam ulli heretici, quos in dies magis magiſque ſuperant, hereses que propemodum omnes iſtas oris ſui effrenitate reddunt. Hæcenus Athanaſius, cujus teſtimonium, quamvis prolixius, inferendum duxi, ut mens ejuſ plenius cognoscatur; qua non ſolum Arianorum baptiſmum reprobat, licet inſtituta a Chriſto verba proferrent: ſed hoc etiam addit, multas eſſe hereticorum ſectas alias, quarum baptiſmus ſit proſus inanis, etiamſi ore tres Trinitatis perſonas exprimat, in quibus recentet Paulianis, ſeu Samofatenos, quorum duntaxat baptiſmum reſpuit Synodus Nicæna, ſed aliorum hereticorum admittit; adeo ut parum videatur Athanaſius cum eo canone convenire.

7. Iſtud autem argumentum, quod tantopere adverſus Arianorum baptiſmum urget Sanctus Eccleſiæ Doctor, minus habet virium ad inſtituendam baptiſmi illorum veritatem, dum ad aquæ elementum adjungatur ſenſibilis illa verborum a Chriſto inſtitutorum prolatio. Enimvero Innocentius Papa primus, epiſt. 22. cap. 5. cauſam inveſtigans, cur Nicæna Synodus Paulianistarum baptiſmum reprobat, cum tamen Novatianorum approbet, itam ſapienter adducit: *Quia Paulianis in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti minime baptizabant, & Novatiani iſdem tremendis venerandiſque nominibus baptizant.* Et ante Innocentium Siricius Pontifex in epiſt. ad Himerium Tarraconenſem hæc ſcribit: *Cum fieri & Apoſtolorum veterum, & Canonum contradicant, & poſt caſſatum Ariminenſe Concilium, miſſa ad Provincias a veneranda memoria prædeceſſore meo Liberio generalia decreta prohibeant, quos nos cum Novatianis, aliſque hereticis, ſicut eſt in Synodo conſtitutum, per invocationem ſolam ſepiſiformis Spiritus, Episcopalis manus impoſitione Catholicorum conventui ſciamus: quod etiam totus Oriens Occidentemque cuſtodit.* Nota verba iſta, Novatianis, aliſque hereticis. Obſerva etiam iſta, totus Oriens Occidentemque cuſtodit. Hæc enim indicant hereticos toto Oriente & Occidente nullatenus rebaptizatos.

8. His aliud accedat Auguſtini teſtimonium lib. 3. de baptiſmo contra Donatiſt. cap. 5. eruditionis plenum: *Quamobrem (inquit) ſi Evangelicis verbis in nomine Patris & Filii & Spiritus ſancti, Marcion baptiſmum conſecrabat, integrum erat ſacramentum, quamvis ejuſ fides ſub ejuſdem verbis, aliud opinantiſ ſubſtrahitur iniquitate docet, non eſſet integra, ſed quaſi carnalibus; ſi loqui vobis quaſi ſpiritalibus, ſed quaſi carnalibus; ſi poſſent ſinguli diligenter interrogari, tot diverſitates opinionum fortisſis, quot homines numerarentur. Idemque lib. 6. c. 25. Ceterum (ait) quis neſciat non eſſe baptiſmum Chriſti, ſi verba Evangelica, quibus ſymbolum conſtat, illic deſuerint; ſed facilius inveniuntur heretici, qui omnino non baptizant, quam qui non illis verbis baptizant. Ita Auguſtinus. Et quidem ex tam multis hereticis, qui tam nefaria & portentofa uſque ad Concilium Nicænum effutierant, ſolorum Paulianistarum baptiſmum reſectus fuit: Ipſorum vero Arianorum baptiſmum quidquid oppoſitum dicere videatur Athanaſius, ab Eccleſia Catholica probati & admitti, teſtes ſunt Auguſtinus, Siricius, aliique omni exceptione majores. Et Gallicani patres in ſecundo Arelatenſi Concilio ita definiunt can. 17. *Bonifianus autem ex eodem errore venientes, quos ſicut Arianos in Trinitate baptizare manifeſtum eſt, ſi interrogati fidem noſtram ex toto corde conſeſſi fuerint, chrismate & manus impoſitione in Eccleſia recipi ſufficiunt.**

9. Nec vero primus fuit Carthaginenſis Agrippinus, qui hereticorum baptiſmum labefactare ſtuderit; jam illi præverat Tertullianus ipſe quoque Aſer, viamque illam aperuerat, qui libro de Baptiſmo cap. 15. ſumit argumentum ex illo Apoſtolicæ eſſato, *Unus Deus, una fides, unum baptiſma,* & hæc ſubjungit: *Non debeo in illis (hereticis) agnoſcere quod mihi eſt præceptum, quia non idem nobis Deus, & illis, nec unus Chriſtus idem nobiſcum, ideoque nec baptiſmus unus, quia non idem quem cum rite non habeant, ſine dubio non habent. Nec capit numerari quod non habeatur, ita nec poſſunt accipere qui non habent.*

10. Valeant Baptiſmus a non baptizato quovis homine etiam Judæo, vel pagano collatus, ſi hoc intendit exequi quod facit Eccleſia, debitum diu fuit, neque hæc quaſtionem diſſolvere auſus eſt Auguſtinus, ſic

ſic loquens contra Parmenianum lib. 2. cap. 13. *Et hæc quidem alia quaſtio eſt utrum & ab his qui nunquam fuerint Chriſtiani poſſit baptiſmus dari: nec aliquid temere inde affirmandum eſt ſine autoritate tanti Concilii, quantum tante rei ſufficit. De his vero qui ab Eccleſiæ unitate ſeparati ſunt, nulla jam quaſtio eſt quin & habeant & dare poſſint.* Ceterum quaſtionem temporibus infequentibus enucleavit elucidavitque Nicolaus Papa primus, in reſponſionibus ad Conſulta Bulgarorum cap. 205. valere ſcilicet baptiſmum, ſerio ab infideli non baptizato collatum. Id reſertur cap. a quodam Judæo, diſt. 4. Quod idem, ante Nicolai decretum declaraverat Concilium Compendienſe artic. 9. anno Chriſti 757.

CONCILIA ANTIOCHENA

Contra Paulum Samofatenum Hæreſiarcham.

1. **P**reclare Joannes Apoſtolus prædicat, Chriſtum in hoc apparuiſſe, ut diſſolvat opera diaboli; & iſte viciffim ſua ſtudia & machinas in hoc præſertim molitur, ut per emiſſarios ſuos & præcurſores hæreſiarchas Chriſtum Jeſum deprimat, ejuſque divinitatem impugnet. Quocirca jam inde ab Apoſtolorum ætate Ebionæ & Cerinthum ſuſcitavit, Chriſto divinitatem abrogantes. Sæculo deinde ſecundo nefariorum iſtorum pene intermortuum hæreſim ab inſeſis reduxit per Theodorum Byſantinum coriariam, quem Victor Papa damnavit. Sed eam tertio eſſurgentem ſæculo Artemon primum & hunc inſequutus Paulus Samofatenus Antiochia Episcopos, quanto potius ſtudio, propagarunt. Neque vero in his conquievit exitialis adverſarius: Sæculo enim quarto, ut Arianos ſileam, Chriſtum negantes Patri æqualem eſſe, coæternam & coæternam, prodiit nova peſtis Photinus Sirmii Episcopos, qui exitiale Samofateni dogma inſtauravit.

2. Obſervat Baronius a vero aberrare Epiphanium, ſcribentem hæreſi 73. Paulum iſtum fuiſſe ſub Imperio Aureliani & Probi Episcopos, cum tamen in primo Concilio Antiocheno, dum ille civitatis illius erat Episcopos, interfuert inter ejuſ condemnatores Gregorius Neocæſaræ Antifites; & Dionyſius Alexandrinus ad idem Concilium epiſtolam ſcripſit regnante Galieno, ſub quo celebratum id Concilium fuit, & aperte conſeſſet ex Eusebii hitoria Gregorium & Dionyſium, imperante ipſo Galieno ex vita exceſſiſſe, pluribus annis antequam Aurelianus, aut Probus Imperium iniret. Perduravit tamen hæreſiarcha in ſuo illo Episcopatu per contumaciam ad uſque Aurelianum, cujus Imperiali auctoritate, rogantibus Catholicis Episcopis, indebita ſibi ſede extruſus eſt.

3. Paulus primum Sabellio hæreſiarchæ conſentit, ambo enim in divinitate non niſi unicum agnoverunt prædicaveruntque perſonam, cujus tria ſunt nomina non proprietates perſonales, ſed ſolum diverſas ejuſdem perfectiones, aut operationes ſignificantia. Hac vero in re diſſidebant, quatenus Sabellius fatebatur Deum humanam ſibi copulaſſe naturam; At Samofatenus novo dogmate perſidiam augebat, negans Chriſtum quidquam divinitatis habuiſſe, quippe quem merum hominem prædicabat, ſili tamen Dei nomen quoque forſitum fuiſſe per inſignium virtutum magnarumque rerum a ſe geſtarum merita.

4. Iſtius extinguentis peſtis ſtudio complures Episcopos Antiochiam ex condito ad communem Synodum conveniunt, rem urgente, ut ex Athanaſii libro de Synodis colligitur, Dionyſium Romano Episcopos. Inſigniorum ex his quoque Antifitium nomina prodiit in hitoria Eusebii, ſcilicet Gregorium Thaumaturgum cognominatum, & Athenodorum illius fratrem, Helenumque qui Tarſi regebat Eccleſiam; Nicomam, qui Eccleſiæ præerat Iconii, Hymenam Jerofolyma, & Theotechnum Cæſaræ in Palaſtina, & Firmilianum Cæſaræ in Cappadocia, & Maximum Boſtrenſis Eccleſiæ Episcopos. Dionyſius Alexandria Antifites, eo quoque vocatus, ſeneſcuntem & corporis ægritudines cauſatus eſt ne accederet, fed ſenſum ſuum orthodoxæ pietati contentaneum per epiſtolam expreſſit. Concilii Patres fidei luculentam profeſſionem edidit, de tribus diſtinctis ſanctiſſimæ Trinitatis perſonis, deque Verbi æterni incarnatione, ſelectis Scripturarum teſtimoniis roboratam, cui ſe Paulus acquieſcere voce ſcriptoque profeſſus eſt, vaſer & ſubdolis Hæreſiarcha. Hac vero efficta, fraudulentaque palinodia priſtinam ſedem, unde deſectus fuerat, Patrum miſeratione ac indulgentia recuperavit. Hujus indulgentiæ cauſam probabilem reſert Baronius ad Zenobiæ favorem & gratiam, qua erga Paulum afficiebatur: ipſa enim his temporibus cum viro ſuo Odenato Palmyrenorum Regem, Imperium

Orientis, quod ſuis armis adverſus Perſas ſtremue tuebatur, regebat conſeſſione Galieni, qui ſibi provincias Occidentis reſervarat. Zenobia porro, ut tradit Athanaſius, Judaicam proſtebatur religionem; nec tamen a Sacris Chriſtianiſ abhorrebat, ſequæ Samofateni Pauli proteſtricem gerebat: ut tradunt Athanaſius, in ep. ad Solitarios, & Philaſtrius lib. de Hæreſibus cap. 65. qui eandem ait Pauli fuiſſe diſcipulam, a quo, nimis abjecte de Chriſto ſentiente, edocta fuit judaizare.

5. Paulus qui ſubdola tergiverſatione ſtudia Patrum eluſerat in priore Concilio, eodem dirempto, poſtquam ſinguli ad propria remearunt, larvam depoſuit ſimulationis, priſtinamque aperte reſumpſit hæreſim. Quamobrem vicinarum provinciarum Episcopos alterum Antiochia iniere Concilium, vita jam ſanctis Gregorio Neocæſarienſi, Dionyſio Alexandrino, Firmiliano Cæſarienſi. Hac in poſteriore Synodo Malchion Presbyter Eccleſiæ Antiochenæ Paulum coarguit, ejuſque referatis veteratoriis artibus, errores publica diſputatione reſertavit. Convictus igitur, nec tamen converſus Samofatenus, damnationis a Synodo & depoſitionis ſententia percellit, cumque obtemperare ac cedere reſuſcitaret, Patres ad neceſſitatem adegit, Aurelianum, qui tunc Imperium regebat, interpellandi; a quo demum cauſa iſta Episcopos Italiae Romaque Antifitii Dionyſio commiſſa fuit; qui re penitus diſcuſſa explorataque, Paulum juſte depoſitum pronunciaſſe. Deturbato itaque Paulo, Dominus ejuſ in ſedem ſuſſectus eſt, anno Chriſti 272.

6. Quia Samofatenſis paralogiſmo utens divinitatem Chriſto abrogabat, dicendo ſequi ex adverſario ſententia Chriſtum hominem eſſe Deo conſubſtantialem, atque ita vel non conſtare anima & corpore, vel Deum ipſum eſſe homini concorporeum: unde graves ſequantur abſurditates, cum divina æternaque natura incompatibiles. Hoc ſenſu Antiochena Synodo veitum eſt aſſerere Chriſtum eſſe Deo *homoſion*, & conſubſtantialem, ut reſert Athanaſius lib. de Synodis. At vero qui ſequuti ſunt Ariani, ut Nicænum Symbolum labefactarent, quo conſubſtantialis Patri Chriſtus prædicatur, decretum Antiochena Synodi opponebant. Reſpondet autem Athanaſius Patres Antiochenos a Nicænis minime diſcrepare in re ipſa fidei, quippe qui Filium, ratione divina perſona, crederent unanimes eſſe Patri conſubſtantialem, ob unitatem atque ut ita dicam identitatem divinae naturæ ac ſubſtantia; ſed præciſe ſpectatum ſecundum aſſumptam humanitatem, non dici conſubſtantialem: quatenus enim Deus eſt, incorporeus eſt. Idem quandoque inter ſanctos Eccleſiæ Patres accidit in voce Hypoſtaſis, quam Sardicenſe Concilium prohibuit uſurpari circa divinarum Perſonarum diſtinctionem, & quidem recte ſpectata ejuſ vocis apud Patres Sardicenſes intellectione de eſſentia ipſa; non enim tres ſunt in Trinitate eſſentia, ſed unica tribus communis. Dua vero Alexandria Synodi, una ſub Oſio, & altera ſub Athanaſio præſide, vocis ejuſdem diverſum ſignificatum uſurpabant circa Perſonarum divinarum proprietates ac diſtinctiones mutuas, ejuſque uſum approbaverunt, ne defectu vocabulorum divinae veritates confunderentur, aut explicari non poſſent, quæ gravium diſſenſionum poterat eſſe ſons & origo. Itaque cum vocabulorum ſignificata ex uſu, aut mente loquentium dependeant, Sardicenſes Patres Hypoſtaſim pro eſſentia ſubſtantiaque uſurpabant, quo eorum ſenſu non niſi unica eſt divina Trinitatis Hypoſtaſis. Alexandrini vero Patres eam vocem ad perſonarum proprietates referabant, eoque ſenſu veriſſime aſſerebant tres in divina æternaque Trinitate Hypoſtaſes ac ſubſtantias, ut a Latinis uſurpantur. Notat dignum eſt, Dionyſium Alexandrinum, qui prius eruditiffimis ſcriptis necentem Pauli hæreſim oppugnavit, cum rogatus accedere ad ſecundam hanc Synodum Antiochenam, ut ei pro dignitate ſedis ſuæ præſideret, eique eximia eruditione præluſerit, ægritudine detentus ab ea ſe profectione excuſaret, hæc ſcripſiſſe ad ipſum Hæreſiarcham: *τὸν λόγον τὸν πατρὸς διὰ τὰ πάντα ἐποίησαν ὁ πατήρ, ἡ ὁμοῦσιν τῷ πατρὶ ἐρημένον ὑπὸ τῶν ἀγίων πατέρων. Verbum Patris pro quod Pater omnia condidit, quodque homoſion & conſubſtantiale Patri vocant Sancti Patres.* Atque ita longe ante Nicænam Synodum non tantum Dionyſius, cujus per ſe gravis eſt auctoritas, ſed etiam eodem attellante, Sancti Patres *Homoſion* Patri dixerunt.